

Individuele mantelzorgwaardering 2019-2021

Nederland telt per januari 2021 352 gemeenten. In 2019 is van alle gemeenten de online vindbaarheid, vorm, waarde van de individuele mantelzorgwaardering voor volwassen mantelzorgers via deskresearch in kaart gebracht. Gemeenten hebben sinds 2015 namelijk de opdracht om mantelzorgers lokaal te waarderen. Destijds is gekozen voor een onderzoek naar de individuele waardering omdat dit de meest directe en persoonlijke vorm van waarderen is, zoals ook in de oorspronkelijke regeling van het mantelzorgcompliment. Daarnaast is dit concreet en goed te monitoren, in tegenstelling tot de besteding van de gelden die gemeenten beschikbaar hebben voor mantelzorgondersteuning. Doel van dit onderzoek in 2021 is wederom in kaart te brengen wat de stand van zaken is rondom de mantelzorgwaardering. Dit keer is van alle gemeenten in beeld gebracht of er al dan niet aan de mantelzorgers een mantelzorgwaardering in 2021 wordt uitgereikt.

- Aantal gemeenten waarin de individuele mantelzorgwaardering is afgeschaft.
- Vorm en waarde individuele mantelzorgwaardering in 2021
- Verschuiving in de vorm van individuele waardering
- Verschuiving in de hoogte of waarde van de individuele waardering

Onderzoeksopzet

Via deskresearch is met zoekmachines gezocht op de woorden mantelzorg, waardering en/of compliment in combinatie met de betreffende gemeentenaam van alle gemeenten in Nederland. Alle informatie die online te vinden was en informatie gaf over de waardering is verwerkt, ongeacht de bron. Dat kan bijvoorbeeld zijn via de website van de gemeente, het lokale steunpunt mantelzorg of een krantenartikel. De gemeenten waarvan online geen gegevens over de waardering te vinden waren zijn vervolgens per mail benaderd. Indien op de mail niet werd gereageerd is ook telefonisch contact gezocht. De gegevensverzameling vond plaats van eind augustus tot half november 2021. Collectieve vormen van waardering zoals groepsactiviteiten of dagjes uit laten we buiten beschouwing, net als het waarderen van jonge mantelzorgers. Indien er sprake was van een combinatie van verschillende vormen van individuele waardering, dan is de vorm van individuele waardering met de hoogste waarde meegenomen in het onderzoek.

Resultaten

Huidige stand van zaken

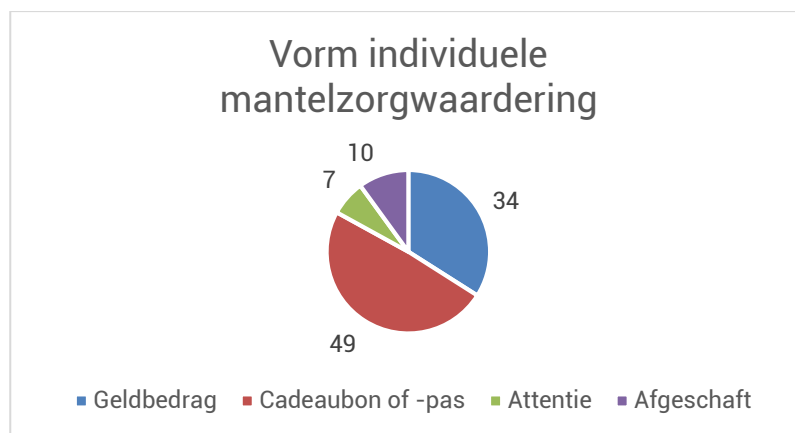
1. Individuele waardering afgeschaft

In 34 gemeenten (10%) is in 2021 de individuele waardering afgeschaft. Soms wordt dit vervangen door het organiseren van vormen van collectieve waardering, zoals het organiseren van middagen voor mantelzorgers met als doel ontmoeting en ontspanning. Van die 34 gemeenten die de individuele waardering hebben afgeschaft, hebben in ieder geval 8 gemeenten na 2019 de individuele waardering afgeschaft. Mogelijk zijn dit er meer, omdat van 6 gemeenten die nu geen waardering uitreiken onbekend is of zij in 2019 al dan niet een individuele waardering uitreikten.

2. Vorm van de individuele waardering 2021

Van drie gemeenten in Nederland hebben we niet kunnen achterhalen op welke wijze de mantelzorgers worden gewaardeerd. Daarnaast zijn er twee gemeenten die eens in de twee jaar een waardering uitreiken. Van de overgebleven 347 gemeenten:

- Is bij 34 gemeenten de individuele waardering afgeschaft (10%)
- Keren 119 gemeenten een geldbedrag uit (34%).
- Geven 170 een blijk van waardering in de vorm van bonnen of een cadeaupas (49%)
- Geven 24 gemeente een attentie (7%)

3. Hoogte of waarde van de individuele waardering 2021

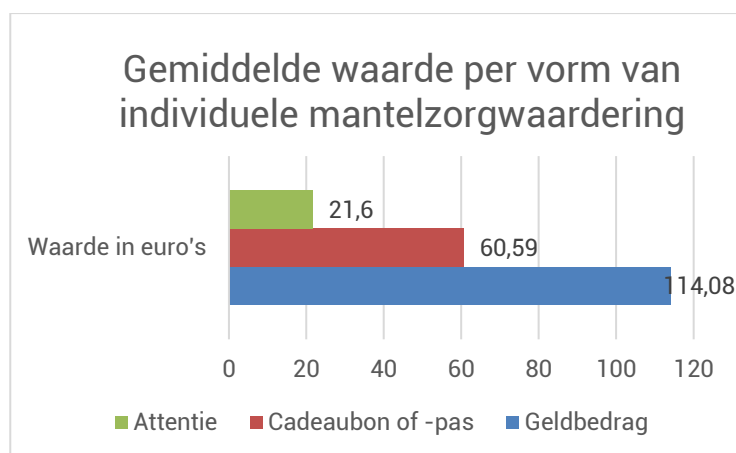
Van 313 gemeenten¹ weten we welke vorm de individuele waardering heeft. Niet van al deze gemeenten hebben we achterhaald wat de waarde per waardering is. Zo is bijvoorbeeld in een aantal gevallen de hoogte van de waardering afhankelijk van het aantal aanvragen voor de waardering die binnen een gemeente wordt gedaan. Van de overgebleven 241 gemeenten² valt iets te zeggen over de waarde van de waardering in 2021.

- *Geldelijke waardering*
In 119 gemeenten wordt een geldbedrag uitgekeerd, waarvan bij 11 gemeenten de hoogte ervan onbekend is. Van de 108 gemeenten waar wel de hoogte van de geldelijke waardering bekend is, is het gemiddeld bedrag 114,08 euro.
- *Cadeaubon of -pas*
In 170 gemeenten wordt een bon of cadeaupas uitgereikt als blijk van waardering, waarvan in 42 gemeenten de waarde niet wordt vermeld. Van de overige 128 gemeenten is de waarde van de waardering in de vorm van een bon of cadeaupas gemiddeld 60,59 euro.
- *Attentie*
Van de 24 gemeenten die een attentie aanbieden is van slechts 5 gemeenten de waarde bekend. Het gemiddelde bedrag per attentie in deze kleine groep is 21,60 euro.

Hieruit blijkt dat individuele waarderingen die uit een geldbedrag bestaan gemiddeld de hoogste waarde hebben en attenties de laagste gemiddelde waarde. Waarderingen in de vorm van een cadeaubon of -pas zitten daar in waarde tussenin.

¹ 313 gemeenten = 352 gemeenten – 39 gemeenten (34 afgeschaft, 3 onbekend en 2 dit jaar niet)

² 241 gemeenten = 313 gemeenten – 72 gemeenten waar de waarde onbekend is

Vergelijking 2019-2021

4. Verschuiving in de vorm van de individuele waardering 2019-2021

In 2019 was van 278 gemeenten bekend in welke vorm de individuele waardering werd uitgereikt (geldbedrag, bon/pas of attentie). Met deze gemeenten kunnen we onderstaande vergelijking maken met de vorm van de waardering in 2021.

- *Geldelijke waardering*
Van de 126 gemeenten die in 2019 een geldelijke waardering uitreikten, zijn 12 gemeenten van vorm gewijzigd in 2021. In de helft van de gevallen is dit een overstap naar een waardering in de vorm van cadeaubon of -pas. De overige vervanging door attentie of afschaffing van de waardering .
- *Waardering in vorm van cadeaubon of -pas*
Van de 134 gemeenten die in 2019 een waardering in de vorm van een cadeaubon of -pas uitreikten, zijn 6 gemeenten van vorm gewijzigd in 2021.

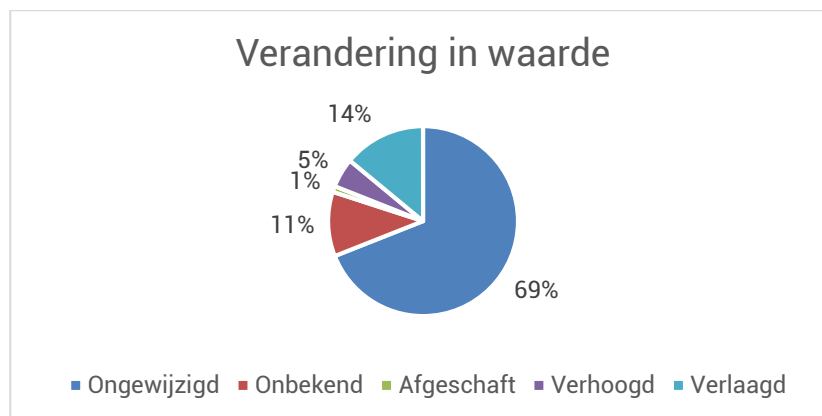
Van 18 gemeenten (6%) is bekend dat zij de vorm van waardering tussen 2019 en 2021 hebben gewijzigd. Bij de helft betekent dit dat van een geldelijke waardering naar een waardering met cadeaubon of -pas wordt overgestapt. Daarnaast hebben 8 gemeenten de waardering sindsdien afgeschaft (3%). In totaal is dus bij 9% van de gemeenten waarmee wij een vergelijking tussen 2019 en 2021 konden maken de waardering van vorm veranderd of helemaal afgeschaft.

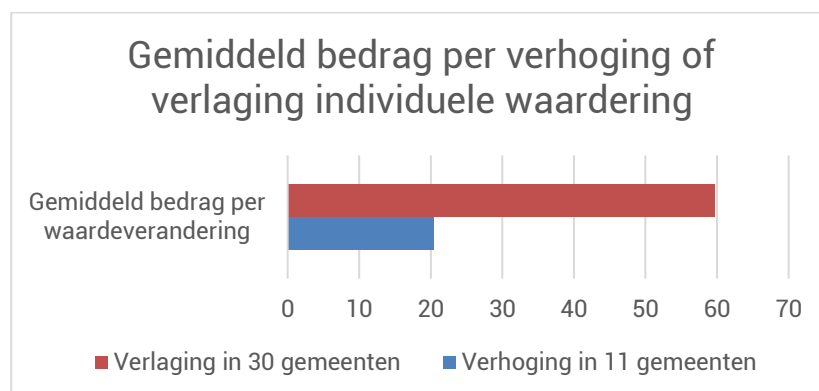
5. Verschuiving in de hoogte of waarde van de mantelzorgwaardering 2019-2021

Waarde geldelijke waardering en cadeaubon of -pas

In 2019 was van 222 gemeenten bekend wat de waarde per individuele waardering bedroeg (geldbedrag of bon/pas). Met deze gemeenten kunnen we een vergelijking maken met de waarde van de waardering in 2021. Bij 153 gemeenten (69%) is de waarde van de waardering (geldbedrag of bon) dit jaar ongewijzigd t.o.v. 2019. Van de overige 69 gemeenten is de huidige waarde van de waardering onbekend (N=25), de waardering afgeschaft (N=3), verhoogd (N=11) of verlaagd (N=30). Bij een derde van de gemeenten die verlaagden werd eveneens overgestapt van een geldelijk bedrag naar een cadeaubon of -pas.

Het gemiddelde bedrag dat bij deze 30 gemeenten met de verlaging is gemoed, is 59,67 euro per verlaagde of afgeschafte waardering. Bij 11 gemeenten is het bedrag per waardering verhoogd, met gemiddeld 20,45 euro.

Meer gemeenten verlagen dus de waarde van de waardering in plaats van deze te verhogen. Ook het gemiddelde bedrag waarmee wordt verlaagd is fors groter in vergelijking met het gemiddelde bedrag per verhoging.

- *Geldelijke waardering*

In 2021 is van 108 gemeenten bekend wat de hoogte van de geldelijke waardering is, namelijk gemiddeld 114,08 euro.

Bij 84 gemeenten (78%) is de hoogte van het bedrag hetzelfde in vergelijking met 2019. Bij 12 gemeenten is het niet te vergelijken omdat er in 2019 geen gegevens bekend waren over de hoogte van de geldelijke waardering, bij 2 gemeenten is de waardering verhoogd en bij 10 gemeenten het bedrag verlaagd met gemiddeld 76,50 euro.

In 2019 keerden 118 gemeenten een geldelijke waardering uit waarvan de hoogte bekend was. Het gemiddelde bedrag kwam destijds uit op 116,83 euro. Het gemiddelde bedrag aan geldelijke waardering is vrijwel gelijk gebleven, maar het aantal gemeenten dat een geldelijke waardering uitkeert is gedaald.

- *Waardering in vorm van waardebon of cadeaupas*

In 2021 is van 128 gemeenten bekend van de waarde is van de cadeaubon of -pas die als vorm van individuele waardering wordt uitgekeerd. De gemiddelde waarde daarvan bedraagt 60,59 euro.

Van 67 gemeenten was de waarde van de cadeaubon of pas hetzelfde als in 2019. Bij 27 gemeenten was de waarde niet te vergelijken omdat er in 2019 geen gegevens bekend waren over de hoogte van de cadeaubon of pas, bij 20 gemeenten is de waarde gedaald en tot slot bij 14 gemeenten juist verhoogd. In 2019 was het bedrag per cadeaubon of pas iets hoger, namelijk 68,32 euro.

Uit bovenstaande volgt dat het bedrag per geldelijke waardering vrijwel gelijk is gebleven en de gemiddelde waarde per cadeaubon of -pas licht is gedaald.

Conclusie

- 90% van de gemeenten keert een vorm van individuele mantelzorgwaardering uit in 2021.
- De cadeaubon of-pas wordt bij 49% van de gemeenten uitgereikt als vorm van individuele waardering, gevolgd door een geldelijke waardering (34%) of attentie (7%). Waarderingen die in geld worden uitgekeerd zijn gemiddeld bijna twee keer zo hoog in waarde (114,08 euro) in vergelijking met een cadeaubon of pas (60,59 euro). Attenties hebben de laagste gemiddelde waarde (21,60 euro).
- Bij 9% van de gemeenten waarmee wij een vergelijking tussen 2019 en 2021 konden maken de waardering van vorm veranderd (6%) of helemaal afgeschaft (3%). Verandering van vorm gaat vaak gepaard met een waarde verlaging per waardering.
- Meer gemeenten verlagen de waarde van de waardering (30x) in plaats van deze te verhogen (11x). Ook het gemiddelde bedrag waarmee wordt verlaagd is bijna drie keer zo groot als het gemiddelde bedrag per verhoging.
- Het gemiddelde bedrag aan geldelijke waardering is vrijwel gelijk gebleven, maar het aantal gemeenten dat een geldelijke waardering uitkeert is gedaald.
- Het gemiddelde bedrag per cadeaubon of -pas is licht gedaald en meer gemeenten stappen over naar deze vorm van waardering.

Tot slot

Door de tekorten die gemeenten hebben op het Sociale Domein, staat de waardering van mantelzorgers onder druk. De gelden voor de waardering zijn niet geoormerkt, waardoor gemeenten de gelden voor andere doeleinden kunnen gebruiken. Signalen die MantelzorgNL bereiken, zijn dat de gelden soms voor het versterken van de mantelzorgondersteuning worden ingezet in plaats van waardering. Ook worden gelden soms gebruikt voor geheel andere doeleinden. Uit dit onderzoek blijkt dat in een deel van de gemeenten de waardering inderdaad is afgeschaft. Daarnaast krijgen we signalen uit het veld dat gemeenten terughoudend zijn met het uitreiken van de waardering. Angst voor aanzuigende werking waardoor meer mantelzorgers in beeld komen en mogelijk ondersteuning vragen dan het lokale mantelzorgsteunpunt aankan. Daarnaast is het vermijden van het risico op misbruik een veelgenoemde reden. Terwijl juist de waardering een middel is om in contact te komen

met mantelzorgers die nog niet in beeld zijn en geholpen zijn met ondersteuning waardoor overbelasting kan worden voorkomen. Mantelzorgers verdienen het om gewaardeerd te worden!

Noot:

- De genoemde cijfers over 2019 kunnen afwijken van met de cijfers uit het onderzoeksrapport 2019. Dit omdat na rapportage enkele gegevens zijn bijgesteld n.a.v. nieuwe informatie die naderhand is ontvangen.
- De datum waarop gemeenten informatie over de mantelzorgwaardering online zetten of de aanvraagperiode openen verschilt. Hierdoor is mogelijk van een aantal gemeenten berichtgeving over de waarde van de waardering gemist.
- Niet te achterhalen is in hoeverre de gemeente de waardering bekostigt. Van een aantal is bekend dat bijvoorbeeld lokale ondernemers via bonnen, vouchers of attenties bijdragen aan de waardering van de mantelzorgers in hun werkgebied.